

toho, kto napíše tržnú smluvu, mení sa % tejto dávky v prospech obce.

Takto je vysvetliteľné, že prečo nechcú íst obecní notári s juridickou kvalifikáciou za konceptných úradníkov do verejnej správy.

Takmer v každom okrese je jeden alebo viac obecných notárov z väčších obcí, ktorí podajú do poz. knihy viac podaní, ako tamojší všetci advokáti i s verejným notárom.

Keď už sa nemá previesť unifikácia i v tom smere, aby obecným notárom nebola dovolená súkromná prax, tak aspoň to by bolo treba previesť, aby: 1. dávku z prírastku hodnoty nemovitostí vyruboval berný úrad a nie obec, kde všetko závisí od obecného notára; 2. podanie do poz. knihy by malo byť viazané k signovaní verejným notárom alebo advokátom.

Dôchodky (požitky) verejných notárov naštrbily § 2. zák. č. 90/1923 o overení podpisov a § 94. zák. č. 1/1928 o protestácii, nakoľko okr. sudy konkurujú s nami bezvýhradne. Lenže sudy tým sú ešte viac zbrebmenené, ako boly dosiaľ. — Tak legalisáciu, ako i protestáciu prevádzajú súdni úradníci, ktorí neposkytujú tak vysokej ani vecnej, ani morálnej, ani materiálnej garancie za úkony tieto, ako verejní notári. Mnohí zo súdnych úradníkov z týchto prác majú svoj hlavný príjem, a to tak, že i v úradných hodinách vychádzajú do bližších obcí za týmito úkonmi a že obchodné knihy overujú nie vo svojom úrade, lež v obchode. Vážnosť a kvalifikácia verejného notára týmto trpí, lebo je mu na úroveň postavený malý úradník. Tieto úkony by mal vykonávať okresný sudca osobne, jestli to už nechcú nechať výhradne verejnemu notárovi tam, kde je i verejný notár, ako i okresný súd.

Dr. Josef Togner:

Naše radosti a bolesti.

Politické poměry na Moravě byly před převratem hodně odlišné pol. poměrů v Čechách. Morava s obyvatelstvem ze tří čtvrtin českým a toliko z jedné čtvrtiny německým měla na zemském sněmu až do roku 1906 většinu německou a až do převratu dík zastaralým volebním řádům byla česká většina, po případě značná menšina ve všech větších městech (v Brně, Jihlavě, Olomouci, Znojmě, Mor. Ostravě, Hodoníně, Břeclavě), z obecní správy úplně vyloučena a města tato platila za města německá, za německou državu. A jen málo desítek let dělí nás od doby, kdy i v Prostějově, Kroměříži, Litovli, Hranicích a Uh. Hradišti ovládala hrstka Němců radnice. Presidenty centrálních úřadů byli Němci, z presidentů 6 sborových soudů I. stolice na Moravě a 2 ve Slezsku byl jeden (president krajského soudu v Uh. Hradišti) Čech, ostatní Němci. Samozřejmě trpěli tímto poměry i čeští notáři. Ze šesti míst notářských v Brně byla dvě obsazena Čechy, v sídlech krajských soudů v Jihlavě, Znojmě, Novém Jičíně, Opavě byli notáři jen německé národnosti, v Olomouci až do roku 1903 byli oba notáři německé národnosti, pak jeden Čech a jeden Němec a v Uh. Hradišti dokonce až do roku 1908 byl jediný notář národnosti německé. Také lepší místa notářská na okresích drželi notáři národnosti německé (v Uh. Brodě, Hranicích, Mor. Ostravě, Břeclavě, Ivančicích,

Prostějově jedno). V komorách brněnské a olomoucké měli až do roku 1905 většinu notáři národnosti německé, presidenti komor byli jen Němci.

V roce 1905 poprvé zvolen byl v komoře olomoucké presidentem Čech (Vilém Ganzwohl), v brněnské komoře pak volen presidentem jednou Čech, po druhé Němec.

A přece mělo české notářstvo na Moravě i v těchto pro něj nepříznivých dobách celou řadu vynikajících pracovníků veřejných a kulturních: budiž vzpomenu jmén zesnulých: notáře Vlka, autora písně »Přijde jaro, přijde«, jež se mohutně ozývala opět v posledních letech války, dlouholetého poslance na zemském sněmu mor. Ant. Hůlky ve Val. Meziříčí, archeologů a sběratelů dra Martina Kříže ve Ždánicích a Jaroslava Paliardiho v Mor. Budějovicích a předčasně zemřelého vynikajícího stavovského pracovníka a výborného notáře dra Emanuela Lisky, milovníka hudby a přítele umělců notáře Václava Javůrka v Kroměříži.

Do těchto poměrů notářstva na Moravě a ve Slezsku, které uvádím na paměť mladším kolegům, učinil 28. říjen 1918 mocný průlom. Na celou řadu míst notářských, zejména v sídlech sborových soudů, dosazeni byli notáři národnosti české.

Tot jedno radostné aktivum pro nás. Ovšem že v překotné snaze popřevratové vše reformovat byla systemisována celá řada nových míst notářských ne vždy na prospěch stavu.

Druhé radostné aktivum vidím ve snaze českých kolegů, sdružených v mor.-slezském odboru spolku českoslov. notářů, po prohloubení odborného vzdělání a odborných vědomostí založením vlastní odborné knihovny a pořádáním odborných přednášek na měsíčních schůzích od října až do května každého roku, řešení praktických případů a otázek na těchto schůzích, jichž se hojně účastní i náš dorost a ve výběru tohoto dorostu, jenž skýtá plnou záruku pro budoucnost našeho stavu.

Bohužel poškozují a roztrpčují náš dorost ještě vždy někteří kolegové, kteří přijímají kandidáty s delší praxí soudní a tím kandidátům, kteří se věnují od počátku praxi notářské, jež se jim nikde jinde nezapočítává, ztěžují postup. Nemůžeme se uzavíratí proti vstupu kandidátů s praxí soudní úplně, ale rozhodně musíme odmítnouti počínání mnohých kolegů, kteří přijímajíce za kandidáty soudce se 4-, 6- až 8letou praxí, umožňují jim tak jmenování notáři na úkor kandidátů s praxí výlučně notářskou. V zájmu českých kandidátů i obyvatelstva musíme též žádati, by na místa notářů v okresích s obyvatelstvem českým neb převážně českým dosazeni byli notáři, po případě kandidáti národnosti české.

Našich bolestí a stesků bohužel je v desátém roce republiky Československé celá řada a jsou plně odůvodněné.

Článkem XII. zákona č. 123/23 zrušen byl čl. IX. zákona č. 161/21, kterým bylo přiděleno projednávání všech pozůstalostí notářům a nastaly v prikazování projednání pozůstalostí poměry horší než před platností čl. IX. zákona č. 161/21.

V sídlech několika sborových soudů na Moravě zakazuje se notářům jako soudním komisařům prokla-

šovati poslední porřízení i která jim strany otevřená ku prohlášení předkládají a která notáři jako soudní komisaři až do roku 1921 bez překážek prohlašovali. Neprávem, neboť článkem XII. zákona č. 123/23 zrušen byl čl. IX. zákona č. 161/21 a v platnost přišly zákonné předpisy dřívější, dle nichž notář jako soudní komisař je oprávněn otevřeně předloženou poslední vůli prohlásiti. Neodůvodněný výklad slov: strany si projednají pozůstalost samy, se strany mnohých soudů odnímá notářům projednání zvláště větších pozůstalostí, notáři jsou nuceni v tomto oboru své působnosti konkurovati nejen s advokáty, nýbrž se soudy a celou řadou pokoutníků. Jsme denně svědky toho, že pozůstalosti s velkým jměním i dědici zletilými projednávají soudy, kdežto projednávání malých pozůstalostí s velkou prací a ztrátou času spojené přikazují se notářům. Stranám, často velmi majetným, sepisují se u soudů žádosti o zápisy do rejstříku obchodního, žádosti o vklady a výmazy, provádějí se legalisace mimo sídlo soudu, vidimace, ověřují se valné hromady, to vše na účet státu a noviny jsou plny nářků o přetížení soudů.

Politické a odborové organizace konají různé práce právní své příslušníkům, peněžní ústavy vztahují nejen vlastní dlužní úpisy, nýbrž provádějí i výmazy. Pokoutnictví bují na všech stranách na škodu státu i stran, stěžuje neznalostí zákonných předpisů, vadnými listinami a žádostmi práci soudů a to vše dělá se, jak se říká zadarmo, ač dle starého přísloví ani kuře zdarma nehrabe.

Zaknihování přídělů, které bylo slíbeno a svěřováno za nepatrnou odměnu právním zástupcům, provádí nyní státní poz. úřad. Tuto veškerou práci, kterou mají konati zvláště k tomu školení právní zástupci, provádí orgány státu, placení státem, tedy všemi poplatníky, a znamená tato práce dar ne vždy pro ty nejpotřebnější na účet poplatníků. Takovým darem pro vrstvy majetné je i obmezení tarifních odměn nejvyšším obnosem.

Zajisté bychom konali všechny práce chudým vrstvám do určité ceny předmětu zdarma, jak to činíme i nyní v mnohých případech, kdybychom našli odškodnění v zabezpečení těchto prací a ve zvýšené odměně za práce o předmětech velké ceny. Takové uspořádání do oboru našeho povolání spadajících prací a jejich odměny bylo by sociálně spravedlivé a souhlasilo by s heslem »Spravedlnost všem«.

Civilní geometry chrání proti konkurenci státních geometrů výhláška min. financí ze dne 6. srpna 1928 č. 145 sb., která stanoví za práce těchto stejné, ne-li vyšší poplatky než žádají geometři civilní, zákon čís. 53/25 a příslušné nařízení předpisují celou řadu dávek za úřední výkony ve věcech správních, obce vybírají dávky za úřední výkony, všude proniká zásada, aby kdo nějaký úkon ve svůj prospěch požaduje, jej zaplatil, jen v oboru naší působnosti zásada tato dosud nepronikla, poněvadž tomu některé politické strany, po případě jejich frakce nepřejí.

Stát ale neudrží politické strany, jež samy udržovány jsou vrtkavou přízní voličských mas, stát udržuje víra jeho občanů v právo a spravedlnost. A proto, kdo pracuje na zproletarisování stavů, jimž správa práva a spravedlnosti jest svěřena a k těmto jest počítati nejen stav soudcovský, nýbrž i stav advokátní a notářský, ten podrývá stát v jeho kořenech. Právě

demokracie potřebují v těchto stavech lidí celých, hmotně zabezpečených, nikoliv na prospěch příslušníků těchto stavů, ale na prospěch státu a jeho obyvatelstva.

U vědomí důležitosti svého poslání a své vlastní síly a důvěry širokých vrstev v náš stav vstupujeme do druhého desetiletí naší republiky se žádostí, aby i našemu stavu, jenž má brániti a chrániti právo, stalo se po právu dle zásady: *Suum cuique.*

Notář Dr. Čulík:

Notářstvo v prvním desetiletí trvání naší republiky.

(Předneseno na valné hromadě našeho spolku dne 14. října 1928.)

Uplynulo deset let od obnovení naší samostatnosti státní a deset let uplynulo od založení našeho spolku.

Jest proto na místě vykonati přehled naší práce za uplynulé desetiletí . . .

Není snad druhého stavu, který by byl vítal převrat roku 1918 s větší radostí, nežli stav notářů. Neznamenal převrat ten nám pouze osvobození od otrockého jha, v němž úpěl národ náš po tři století, nýbrž my spojovali s převratem naději, že zánikem nespravedlivého Rakouska zanikne také neblahý a nesnesitelný stav, v němž úpěla instituce notářská za vlády Habsburků a že i my dosáhneme splnění svých oprávněných tužeb tak, jako národ náš svých svatých práv.

Rakousko bylo přímo nepřitelem našeho stavu a usilovalo o naše bytí. Pouze za Schmerlinga v roce 1850 zasvitla nám jiskra naděje zavedením nového notářského řádu ze dne 29. dubna 1850 č. 366 po příkladu instituce francouzské, neboť zavedena byla vnucená forma listiny při všech listinách tabulárních a řízení kárné svěřeno komorám. Ale tak, jak nenadále vzplanula tato jiskra, tak rychle pohasla a notářskými řády ze dne 21. května 1855 č. 94 a 25. července 1871 č. 75 sešněrována byla opět působnost notářů tak, že zavedené notářství nebylo téměř ani podobno pravé této instituci.

Notářstvo československé bylo snad první ze všech těchto stavů, jež hned dne 29. října 1918 složilo hold revolučnímu Národnímu výboru a nabídlo mu veškeré své služby.

Zamrazilo nás, když nabídka naše, učiněná ze srdce vlasteneckého, zůstala nepovšimnuta. Ještě více však nás zarazilo, že při povolání členů prvního Národního shromáždění byl stav notářský úplně opomenut, takže v něm nezasedal ani jeden příslušník jeho.

Bylo nám to mementem, že nemůžeme spoléhati na nikoho jiného nežli na sebe. Dle toho jsme jednali.

Na popud našeho nezapomenutelného vůdce Dra Batka sešli se ti, kteří vedli veškeré akce notářské v delegacích vídeňských, ku poradě o krocích, jež bychom měli podniknouti, abychom ničeho nezameškali.

Vědomi si toho, že všechna síla spočívá v organizaci, založili jsme ihned Spolek notářů československých a jeho spolkový orgán »České právo«, pro jehož redakci podařilo se nám nalézti nejosvědčenější sílu, pana prof. Dra Emila Svobodu. Doufali jsme, že ve spolku tom seskupíme notářstvo celého našeho státu, tak jako notářstvo celé Cislajtanie bylo seskupeno v Rakouském spolku notářů.